

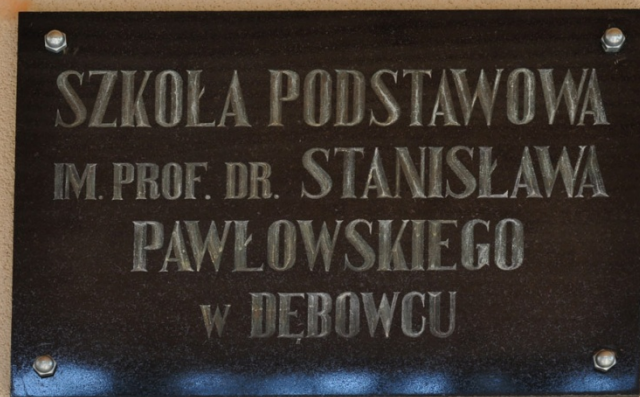
Joanna Angiel

Beskid Niski

Warsztaty geograficzne w ujęciu humanistycznym

Dębowiec – Bartne - Przełęcz Majdan

Dzień czwarty
29 czerwca 2019

Szlaki turystyczne
 Szlaki rowerowe
 Ścieżka edukacyjna

ŚCIEŻKA EDUKACYJNA KORNUTY KAMIENIOŁOM

Ścieżka prowadzi od Cerkwi Prawosławnej do Rezerwatu Kornuty, poprzez środkową część wsi, zbacza z asfaltu i łączy się z żółtym szlakiem

Kornuty to stara nazwa łemkowskiej rasy owiec, których rogi przypominają skały w rezerwacie. Zbudowane są one z gruboziarnistego piaskowca używanego przez mieszkańców do wyrobu żaren i kamieni młyńskich. Obecnie znajduje się tam rezerwat przyrody, gdzie oprócz malowniczych skał znaleźć można kostrzewę górską, podkolan biały, goryczek, omieg górski, lilie złotogłów i inne rośliny chronione. Żyje tu wiele rzadko spotykanych gatunków chrząszczy oraz nigdzie nie spotykane tak liczne gatunki chrobotków, a terenie rezerwatu znajduje się jaskinia szczelinowa o długości 177 m zwana "Jaskinią Mroczną"

CMENTARZ PARAFIALNY - Został założony w XIX wieku zaś w 1887 roku postawiono Gromadzką Krzyż. Znajduje się tu około 50 kamiennych nagrobków. Spoczywa tu grekokatolicki ks. Włodzimierz Kałużniacki, którego pomnik w 2008 roku odnowiła Parafia Prawosławna. Jeden z nagrobków Walewskiej, właścicielki wsi a potem tylko młyna wykonany jest z ledwo obrobionych kamieni młyńskich

Krzyż pamiątkowy, poświęcony pamięci ofiar Talerhofu. W sierpniu i wrześniu 1914 roku władze austriackie aresztowały 19 mieszkańców Bartnego w tym ks. Włodzimierza Kałużniackiego i dwóch nauczycieli. Osadzono ich w obozie koncentracyjnym pod zarzutem sprzyjania ideom ruskim i sympatii dla Rosji. Do miejscowej ludności władze wydały odezwę, że "dostarczenie osoby, której dowiedzione zostanie szpiegostwo lub propaganda moskalofilska wynagrodzono będzie kwota 50-500 koron". Jednym z pierwszych aresztowanych i rozstrzelanych bez sądu był święty Maksym Sanodowicz, którego relikwie znajdują się w cerkwi pod Jego wezwaniem w Gorlicach.

CERKIEW GRECKOKATOLICKA (stara cerkiew) - Zbudowana w 1842 roku, na miejscu starszej prawosławnej. Zrąb świątyni jednorodny, osadzona jest na cokole z kamienia rzeźnego, obita gontem. Na ścianach zewnętrznych świątyni odkryto najbogatszą na Łemkowszczyźnie gamę barw, składającą się aż z 9 kolorów, choć dominują trzy - zielony, czerwony i granatowy.

Na stoku powyżej cerkwi znajduje się cmentarz wojskowy nr 64 z okresu I wojny światowej. Spoczywa na nim 29 Austriaków z 36 pułku piechoty oraz 16 i 17 pułku ułanów i 59 Rosjan. Chowano tu również żołnierzy armii niemieckiej, zmarłych w tutejszym szpitalu w czasie II wojny światowej. Pochowano tu również żołnierzy armii niemieckiej, zmarłych w tutejszym szpitalu polowym w czasie II Wojny Światowej

Zdziesiątkowanie wsi w 1873r. przez epidemię cholery - cmentarz choleryczny wymaga zabezpieczenia - w czasie komasacji został pomyłkowo przekazany w prywatne ręce. Do dzisiejszego dnia zachowały się tylko dwa krzyże kamienne. Obecnie wymaga odnowienia.

Łemkowska cłaza, w której znajdował się niemiecki szpital polowy w czasie II wojny światowej, obok zabytkowy sypaniec

Szlaki turystyczne
 Szlaki rowerowe
 Szlaki edukacyjne

ŚCIEŻKA EDUKACYJNA MAGURYCZ KAMIENIOŁOM

Upřednio kamieniołom kamienia do
wyrobu krzyży, obecnie osuwisko.

Skały osunęły się 15 września 1951 roku na skutek podcinania zbocza góry przy wydobywaniu kamienia. Obecnie cały teren porośnięty jest lasem. Poniżej kamieniołomu znajduje się wiele górskich stawików i młak, które są ostoją dzików i wilków.

Samo osuwisko można podzielić na kilka części: nieckę, krater, fosę zbocz, dołek. Najlepiej zwiedzać je zgodnie ze szlakiem zachowując ostrożność przy przejściach.

Cerkiew prawosławna - Świątynia zrębowa na kamiennej podmurówce. Po rozpadzie Austrowęgier i powrocie 4/5 wsi do prawosławia oraz niemożności korzystania z dotychczasowej świątyni, postanowiono wybudować nową. Pierwszą Służbę Bożą odprawiono 18 marca 1928 roku, fundamenty pod cerkiew poświęcono 30 września, a w końcu listopada przykryto dach. Budowę prowadzono systemem gospodarczym. Ze względu na szczupłość środków finansowych nie zatrudniono drogow wykonawców, a prace prowadzili sami mieszkańcy. Przy budowie wzorowano się cerkwią w Krzywej zmniejszając wymiary o około 50%.

Chyża - drewniana zagroda jednobudynkowa, półtora- lub dwutraktowa. Pod jednym dachem mieściły się w niej pomieszczenia mieszkalne, gospodarcze i inwentarskie. Strych pełnił funkcję stodoły. Najczęściej budynek miał długość do 25 m i szerokość 6-7 m. Przykryty był dwuspadowym, wysokim dachem konstrukcji krokwiowej. Dach pierwotnie pokrywano słomą. Do budowy używano półbali, a od przełomu XIX i XX w. również czworobocznie obciosanych belek jodłowych lub świerkowych.

Wies Bartne (Bortne - nazwa pochodzi od cięcia boru a nie od barci), założona została przez kamieniarzy ze względu na znajdujące się tu złoża kamienia. Trudny klimat spowodował, że wieś została założona późno w XVI w. ale dopiero w 1650 roku wieś otrzymała dokument lokacyjny podpisany własnoręcznie przez króla Jana Kazimierza - "obrońcę prawosławia". Wieś służyła się kamieniarstwem była jego stolicą na terenie Łemkowszczyzny. Najbardziej znani bortniańscy kamieniarze to Wasyl Gracof, rodzina Felenczaków, Jan Kozak, Dymitr Kopacz i Grzegorz Homkowicz.

Kapliczki i krzyże stawiane były jako wota przez mieszkańców. Po drodze można zobaczyć wiele kamiennych i żeliwnych krzyży a także kapliczkę ufundowaną przez Dymitra Worobla.

Przed II Wojną Światową mieszkali tu ponad 1000 ludzi, część została przesiedlona w 1945 roku do Związku Radzieckiego, a część w 1947 w ramach akcji "Wisła" na Ziemię Odzyskaną. Powracający w 1956 roku mieszkańcy musieli wykupować swe dawne gospodarstwa. Obecnie wieś liczy ponad 200 mieszkańców.

Z Bartnego pochodził Stefan Szkurat ojciec jednego z najsłynniejszych kompozytorów światowych Dymitra Bortniańskiego. Dymitr Bortniański urodził się w 1751 roku w miejscowości Gluchów w guberni czernihowskiej. Władając od dzieciństwa pięknym głosem, szybko został dostrzeżony i przewieziony do Petersburga, do nadwornej kapeli śpiewawczej, gdzie na tyle się wyróżnił, iż sama cesarzowa Elżbieta poleciła dyrektorowi kapeli zająć się jego muzycznym kształceniem. Teorię muzyki wykładał młodemu Dymitrowi sam Galuppi. Cesarzowa, Katarzyna II poleciła wysłać Bortniańskiego na studia muzyczne za granicę. W 1768 roku Bortniański udał się do Wenecji, gdzie ponownie trafił pod skrzydła swego dawnego-nauczyciela, Galupiego. Razem ze swoim mistrzem zwiedził wiele włoskich miast - Rzym, Mediolan, Bolonię, Neapol. W 1779 r. Bortniański powrócił do Rosji. Jego dzieła, ofiarowane cesarzowej Katarzynie II wywołały sensację. Bortniański został kompozytorem nadwornej kapeli śpiewawczej i otrzymał nagrodę pieniężną, a w 1796 r. został dyrektorem kapeli.

PROJEKT ZREALIZOWANO PRZY WSPARCIU FINANSOWYM WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO

SZLAK ARCHITEKTURY DREWNIANEJ

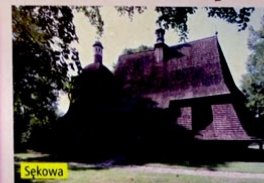
Warto zobaczyć / Recommended / Sehenswert

Bartne

Ropica

Sękowa

Zabudowa w Bartnem

Wies Bartne posiada zabudowę lemkońską. Klasyczne domy lemkońskie to tzw. chyże, które pod jednym dachem kryły całe gospodarstwo. Budynek podzielony był boiskiem; po jednej jego stronie znajdowała się izba i komora, po drugiej stajnia, obora lub owczarnia. Podasze wykorzystywane było najczęściej jako miejsce składowania siana lub zboża. Bartne nazywane jest wsią kamieniarską, gdyż jego mieszkańcy specjalizowali się w tym fachu. Z kamienia wyrabiano zarówno krzyże nagrobne i kapliczki przydrożne, jak też sprzęty gospodarskie. Ciekawostką jest, że na 32 mieszkańców wsi przypada 28 zabytków drewnianych.

The village of Bartne has Lemko buildings, characteristic for the entire Lemko region. The typical old Lemko house was the so-called "chyża", which contained the whole household and farm under one roof. The building was divided by a threshing floor; on one side were the living quarters, while on the other was the stable, cowshed or sheepfold. The attics were most often used as places for storing the hay or corn. The houses were usually thatched. The walls were painted sky-blue, the windows decorated by borders with large black or white spots, and the space between the beams was white-washed with lime. The richest decoration is found in the East Lemko region.

Die Bebauung von Bartne ist charakteristisch für das gesamte von Lemken bewohnte Gebiet. In typischen ehemaligen Lemken-Häusern, sog. „chyże“, war der gesamte Bauernhof unter einem Dach untergebracht. Das Haus war zweigeteilt, auf der einen Seite befanden sich die Stube und die Kammer, auf der anderen ein Pferde-, ein Kuh- oder ein Schafstall. Das Dachgeschoss diente meistens für die Aufbewahrung von Heu und Getreide. Die Häuser hatten meistens Strohdächer, himmelblaue Wände und rundum mit großen, weißen oder schwarzen Punkten dekorierte Fenster. Der Raum zwischen den Balken wurde mit Kalk geweißt. Die üppigste Dekoration findet man in den östlichen Lemkengebieten.

Tablicę wykonano na zlecenie
Urzędu Marszałkowskiego
Województwa Małopolskiego
www.malopolska.pl

www.drewniana.malopolska.pl

Realizacja:
Wydawnictwo Kartograficzne
COMPASS

NEISTNIEJĄCA CERKIEW
GRECKOKAT. Z NIEZNAJOWEJ
(stan ok. 1970 r.)

SZLAK ARCHITEKTURY DREWNIANEJ

Warto zobaczyć / Recommended / Sehenswert

Cerkiew w Bartnem

Cerkiew parafialna grecko-katolicka św. św. Kosmy i Damiana w Bartnem została przebudowana w 1842 r. Po II w. ś. nie była użytkowana i uległa częściowemu zniszczeniu. Jest to typowa cerkiew zachodniołemkowska, zbudowana w konstrukcji zrębowej. Obok cerkwi znajduje się miejsce po młynie, a z drugiej strony wykuty, nie używany kamień młyński, wykonany we wsi. Wyposażenie cerkwi stanowi m. in. późnobarokowy ikonostas z XVIII wieku, ołtarz boczny z ikoną Ukrzyżowania z 1797 r. oraz unikalne XVIII-wieczne ikony: Matka Boska z Dzieciątkiem i Chrystus Pantokrator. Obecnie jest obiektem muzealnym.

The Greek Catholic Parish Church of St. Cosmas and St.

Damian in Bartne arose in 1842. In the C18th a spire was added. After World War II the church lay in disuse and was partially destroyed. It is a typical West-Lemko church, built using log construction and covered with shingles. The fittings of the church are: a late-baroque C18th iconostasis (with sovereign icons from the C16th), a side altar with an icon of The Crucifixion from 1797, and the unique C18th icons: Madonna with Child and Christ Pantocrator. Currently it is a museum building.

Die Griechisch – katholische Pfarrkirche St. Cosma und Damian in Bartne entstand

1842, im 18. Jh. wurde der Turm angebaut. Nach dem 2. Weltkrieg wurde sie nicht benutzt und ist teilweise verfallen. Sie ist in der für Westlemlen typischen Bauart errichtet: Blockbau mit Dachschildeln aus Holz. Innenausstattung: spätbarocke Ikonostase aus dem 18. Jh. (mit sog. eikonos megalis aus dem 16. Jh.), Seitenaltar mit der Ikone Kreuzigung von 1797 sowie einmalige Ikonen a. d. 18. Jh.: Gottesmutter mit Kind und Christus Pantokrator. Heute fungiert sie als ein Museum.

Informacja: 694 892 113

Rozkład ważny od: 01.09.2018r.

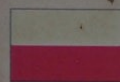
Bartne Sklep końcowy

Kierunek:	Odjazdy:
Męcina Mała	7:05 S
Sękowa Szkoła	12:05 S 14:05 S

Oznaczenia:

S - kursuje w dni nauki szkolnej

Wieś Bartne posiada zabudowę łemkowską. Klasyczne domy łemkowskie to tzw. chyże, które pod jednym dachem kryły całe gospodarstwo. Budynek przedzielony był boiskiem; po jednej jego stronie znajdowała się izba i komora, po drugiej stajnia, obora lub owczarnia. Poddasze wykorzystywane było najczęściej jako miejsce składowania siana lub zboża. Bartne nazywane jest wsią kamieniarską, gdyż jego mieszkańcy specjalizowali się w tym fachu. Z kamienia wyrabiano zarówno krzyże nagrobne i kapliczki przydrożne, jak też sprzęty gospodarskie. Ciekawostką jest, że na 32 mieszkańców wsi przypada 28 zabytków drewnianych.

Urząd Marszałkowski
Województwa Małopolskiego

Tablicę wykonano na zlecenie
Urzędu Marszałkowskiego
Województwa Małopolskiego.

www.malopolska.pl

Dysharmonia w krajobrazie kulturowym: brak proporcji, brak nawiązania do tutejszego budownictwa

Dysharmonia w krajobrazie kulturowym Beskidu Niskiego

Przełęcz Majdan